

А Ж Ы Л Ш А Г Ы Н Ы Н ЧИДИРИН ЭВЭЭЖЕДИР

© Бо чылдын беш айларын-
да дөрт объекттерде краннар
ажылдаваан.

© Туруушкунун чидирин 12

мук рубльге деңнежиң турар.
Кым буруулугу?

© Ажылды шын организа-
таар, сагыла-чурмуну быжыг-
лаар.

Тудуг ажылында киржип
турар хей организацияларын
иштинде механизаторлар ба-
за бир тутула берин ээсеп
турар. Олар объекте бир
дугуурун келгис, азынча
соода — оол чорудар. Чер
кылар болгон калдуур ме-
ханизатор чокта, тудуг туду-
руге, Чыжек кылдыр сурга-
лыг кранын ап көрөсөңер.
Кран башкарыкчы кижин
оодалар, ажил шалгы узер
болза, бүдүн бригада ажил
чок артар. Ычанга харым-
салга уулу.

Ийн чыл бурунгаар сурга-
лыг краннар туруушкуну хей
таваржып турган болза, эр-
кен чылым чүгүртүр. Бо чы-
лым база башкарган. Оол
чылааган кым-буру. Бир
талалыда кранынын ажы-
ламы үр болу берген. Септе-
ле ажылдарынын шыны
экижидиле база негеп ту-
рар. Ол шыны экижидиле,
кынакчы, шугум салыкчы
кынакчы кол-кол мергежидиле
кадрлар чедиптер турар.
Профкучинде дооучула-
рынын билин, харымсалга
куду болгон механизатор
кам чок болгонда урели-
ншиктер таваржып турар.
Бо бүтүн чөптү чылааган
деп көрү база берге.

№ 14 механизация эргеле-
ниин адресинде хамарыштыр
механизатор-биле чечелээ-
н чепсеп деп турар шугум
чылааган. Бо чылды беш
айларда дөрт объекттерде
краннар шугум ажылдаан.
3650 ажил шалгы хилс ба-
ны. Туруушкунун чидирин
82 мук рубльге деңнежиң
турар. Ажил шалгынын чиди-
ринге кым буруулугу? Кран
башкарыкчылары шалгыны ап
турар, тудуг кыжып шык-
тес, а кол тудуучуну илди
байлаа дүрөштүр турар.
Бир объектин чылааган эгеп-
сеп болгон, бригаданы өскөр
чорудаттар. Кран орун кылы-
ры, механизаторын орта че-
дир алыры беш берге. Ай
чедир ажилдааган чорда, ол-
ла механизаторын өскөр да-
жылдарына артык чарыг-
лаар уер. Ийн-бээр, кы-
жыкчуу караска ээсеп
эес. Ыжыл болгонда бри-
гадалар шимчээшкенин үш-баш
чок чорудар күзөңг эес.

Тудугуларын-даа, меха-
наторларын-даа сооургалы-
га ол дүшпөс. Соода доо-
сунмаан объекттер артып
карга, сагыла беш ачыт.
Урелик ажылдарга турарга,
ажылда кымыншынын тү-
нел көзүбөс. Хол салыкчы
чоруктар, моон тылтыр.
Ажылда таарыштыр тургу-
туу, организастав турар ортук
эвончун кадарынын, эске-
даа нукер-техникти ажил-
дакчыларын, удурутчулар-
нын ажилга хамарыштыр
болуурун салдарыг бооп
турар.

Механизация эргеле-
ниин Ак-Доуракта, Чаа Шага-
н Артыда уастантарылда бай-
да база-ла моолу эес. Ын-
да башкарыкчы чеп ажил-
дааган турар. Нинти-он-биле
сургалды краннар уастантар
сыйларын панын 91,2 хуу
күсөткен. Эрткен чылдын
деңнелен тудуг ажылы-
нын кемчээл 9,5 хуу азы 12
мук рубльге кызырлаан.
Кыш-ажылдын бугурутчу-
луну планын уастант үс-
кен. Чаа Шаган-Арты уа-
стантарга 93 кижж-хун чыла-
ган чок үстүгөс. Ажил шал-
гы узер чорукту эргеле эес
чылдааган. 39 кижж-
хун үстүгөс. Сес айларда
350 кижж-хун үстүгөс. Чүлө
23 кижж-хун кемчеп алган.
Кран туруушкуну дөрт ийн
кыжып шугаа олзаган.

Чыл эгезинде тура, тудуг-
монтаж ажилдарынын бот-
чунен чигилер оналда база
күсөткөнүн. Оол чылааган
иштин куралдарынын
ажылдааган, камналга-ху-
мала айтырымын сагыш сал-
байн турганда. Механиза-
торлар дүш чедир чорда,
арай деп ажилче уер, кран
башкарыкчылары оодалар,
оол азыр-аржый бергенде,
солуптар артык чок. Объек-
теде булыздерлерин, ком-
пекторларын шыгыж, кы-
жыкчуу караска ээсеп
эес. Ыжыл болгонда бри-
гадалар шимчээшкенин үш-баш
чок чорудар күзөңг эес.

Тудуг ажилын шалгыны
дар диле, ажилда организастав
таарынын муракчы аралга-
ны ажилдары, сагыла-чур-
муну быжылааган тутула болуп
турар. Механизаторун ту-
руушкуну болууда, ажил
шалгынын чидирин ээсеп-
дөрт дөрт хемчеглер алы-
ры негетини келген. Бо
чептерден адырболос бол-
за, хомужашкыдан уштуна-
ры берге.

А. ХОВАЛЫГ,
«Шынык» порр.

ЭРТЕМ ХӨГЖҮЛДЕЗИНГЕ КИИРИШТИР

Тываның дыл, литература болгаш төөгүнүң
эртем-шинчилел институтунуң 40 чылынга

Тываның дыл, литература
болгаш төөгүнүң эртем-ши-
нчилел институтунуң ТАР-ны
мурнууда турган Эртем хо-
митетинин баазыныга 1945
чылдын октябрь 1-ден эге-
леш, Кызыл хоорайга тургу-
зат дугайында доктаады
РСФСР-ини Улус Комиссар-
лар Чөвүлөшкө ол чылдын
август 30-де хулап алган. Со-
вет Тыванын социал-культу-
ра хөгжүлдезинин өң чутула
айтырларын шын инити-
бирлештир, тыва улустун
социалисттик культуразын хө-
жүлдүр тургузууна болгаш
хөгжүлдезинин илгирин бээр
кылдыр оон адылдын, лите-
ратуразын, төөгүзүнү бол-
гаш социал хөгжүлдезинин
таалазы-биле эртем-шинчилел
ажылы организастав со-
рулгаларын Тыванын эртем-
шинчилел институтунуң мур-
нунга ыччаарда салган.

Бодунуң мурнуна салды-
ган сорулгаларын амырла-
га ботталдыр тазалаа, ин-
ститут Ада-чуртун инитилел
эртем-шинчилел амыг теге
хөгжүлдезинин деңнелге, ком-
мунисттик тургузушкунуна
сорулгаларына, деңнелге на-
ционал политикаын болгаш
буржуа идеологияга дүр
деңнелдегин негеделеринге
дүшкөн эртем болгаш эртем-
нестеринги номнарны пар-
лаар, дил болгаш үжүк-би-
жик, литература болгаш ас-
чогаалынын, төөгү болгаш эт-
нографиянын талазы-биле эр-
тем ажылдарын чогаалды кыл-
дыр болгаш парлар, тус черин
эртем кадрларын белетке-
ри, оларнын билиг-мергежиян
билер, эртем билиглерин
болгаш дыл, литература, ас-
чогаалынын, төөгү, социоло-
гия болгаш оон-даа ийн
инитилел эртем-шинчилел
талазы-биле совет болгаш делег
эртемниң чаа чедикшикери
пропагандалаар хүлээ-
лели болган.

Социал-культура хөгжү-
лдезинин үнденин айтырла-
рынын шын инитилелдеринге,
улаанган саналдарын болгаш
шумелерин ажилдаа кылдыр
база директива бээр орган-
нарын чутулааган көрүнүг
кирерин, партия болгаш со-
вет органдарына даалганын
күткөдирин, ылангыла чамдык
айтырлар талазы-биле ре-
цензияларын болгаш түнел-
дерин кылдыр, а ол шыкшан
чырымышкын, паралаа, ли-
тература болгаш уран чүд
ажылдаагыларын, үлөтүрчү
специалистеринге дыл, лите-
ратура, төөгү болгаш соци-
ология талазы-биле практик
дуганы чедирин инсти-
тутураа турган. Литерату-
ругаа тыва дылдын нор-
мативтиг үндениринин ажил-
даа кылдыр, школаларга хө-
регээр өрөдиге програм-
маларын, номнарнын, өрөдиге
дузалар чүдүлдерин бел-
еткен бээр, чоңуна ас чо-
таалдарын чыыр соругла-

биле экспедиция ажилдарын
калдыртып, тыва чутга ая-
нарынын, Тыванын төөгү-
нүң болгаш экономикаын
таалазы-биле материалдарын
ажылдаа кылдыр соругла ин-
ституттун мурнуна база сал-
дыган.

Совет Тыванын 5 чыл ө-
биле холбайтыр ВКП(б) ТК-
нын болгаш ССР-инин Ми-
нистрлер Чөвүлөшкенин 1949
чылдын октябрь 11-де байыр-
лыг таалазына бистин эртем-
шинчилел институтунаа тур-
дугайында айтканын, инсти-
туттун баштайгы директору
Л. Б. Чадамбаны ССР-инин
Дюди Советинин ийги бол-
гаш үжүк чымштарын де-
путатына соогаан турган
Совет Тывага эң баштайгы эр-
тем албан черин уелеп кер-
генни херчелеп турар. Ком-
мунисттик партиянын болгаш
Совет чаактын, Тыва АССР-
инин директивтиг органдары-
нын доктаама сагыш са-
лышкычынын чынында ин-
ституттун материал-техник-
лик баазаа тургузугуна,
тус черин угу эртем төө-
кылдыр ол сайзыраа, 1979
чылда оон чуртту эртем ал-
бан черлеринин ийги чер-
ниг категорияларын шалгыт-
кен.

Эрткен 40 чыл дургузунда
бистин институту тыва улус-
тун социалисттик культуразын
хөгжүлдүрне боттук
ролду ойлааган деп бадытка-
рыга барымдааны оон
ажыл-чорудулаагынын тү-
нелдери берин турар. Бо эр-
кен үенин дургузунда инсти-
тут 504.250 азынчаар ты-
рактыг 170 азынчаар номнар
парлаан. Экономика, төөгү,
дил, литература, уран чүд
болгаш социология айтыр-
ларын талазы-биле азы-
буру чүдүлдерин парлаан «Эр-
тем деңнелдерин» 1953
чылдан 1975 чылга чедир 17
удаа үндүргөн.

Институтта болгаш оон дет-
кичери-биле дипломнуг 40
ажык эртемденерин, олар-
нын аразында эртемниң 4
докторларын белеткен. Ин-
ституттун хей эртемденери
боттарынын адырларын
кадык-биле шымыр белетке-
лээр биле специалистер болуп турар.
Амыг үде институтта дыл-
тан болгаш биология, лите-
ратуразын болгаш ас чога-
алынын, культуранын, төөгү-
нүн, этнографиянын, социоло-
гиянын, а ол шыкшан өрөдиге
номнарнын секторларын
ажылдаа турар.

Бистин институттун мур-
нуна ажилдаа турган ТАР-
нын Эртем комитетинин ду-
гайында доңулаа деңнелээ-
рин артык эес деп болар
мен. 1930 чылда тыва наци-
онал бижик тургузугуна-биле
деңнелдир, барык хары
угла 1930 чылдын июнь 28-
те ону тургузган С. К. Тока,
А. А. Палымах, Х. М. Сей-
фулин, А. М. Чымба, С. С.
Лопсан болгаш эске-даа

ажылдакчылар составыг Эр-
тем комитетин тыва школа-
ларга ажилдаа өрөдиге
программаларын, номнарнын,
өрөдиге деңнелээ-
рин чоттаган болгаш лите-
ратурага тыва дылдын нор-
мативтиг үндениринин ажил-
даа кылдыр эгелеш турган,
латинчиктен афавиттен
орус алфавитче тыва бижик-
ти шилчилерин Ада-чуртун
Улуг дайыннын чылдарына
де ботталдырган, арха бол-
гаш музей херон организастав-
тарынын үндениринин тургу-
зугуна, чоңуна ас чогаалдарын
чымыр талазы-биле улуг ажил-
да ботталдырган.

Совет Тывага социалисттик
литературанын тургузугуна-
рына болгаш сайзыраарын-
га, бистин институттун хөг-
жүлдүрне совет эртемден-
дерин билик профессионал-
дыг дадынышкынын, бүгү
талааг дугаалыгы улуг
ролду ойлаанни деңнелээр
херек. Бо талазы-биле эртем-
денер С. Е. Маловтук, А. Н.
Коновонут, А. А. Баскаковтук,
Э. А. Севоротинын, В. М. На-
деждинин, Е. И. Воробова-
нин, Э. Р. Тенишевтин ачы-
лааган Тыванын эртем-
денерин, бистер, улуг өөрү
чедирининин-биле деңнел-
ээр жүрүрүс Тывага ка-
дрларын белеткөөрине олар
улуг дузаны чедирген. Ин-
ституттун секторларын
кылган эртем ажылдарын бо-
за Ада-чуртун Чөөн чүк эр-
темниң чаагай салгыны
инитилел алынганын, акаде-
миктиг кол институттарын
таалазында эртем удурутчу-
ларын, Н. В. Кюер, Л. П.
Потопов, П. А. Шакунов,
Б. Н. Лиханов, Л. Р. Кыла-
нов, Е. И. Убуртова, М. П.
Грязнов, Л. А. Евдокимова, А. Д.
Грат, В. М. Тада, В. И. Бой-
ко болгаш эскер-даа иш-
кыш, сургалыг эртемденер
биле чогаалдык кад ажил-
дааган түнел болган.

Тыванын дыл, литература
болгаш төөгүнү эртем-ши-
нчилел институту бодунуң
дөрт чылдын СЭКП-инин
XXVII съездинин ийкей-
лиг белеткелге үелешсе, оон
бирги беш чыл панынын доо-
учу чылында уткуп, дең-
нелдеп турар. Институттун
ажылдакчылары, бүгү совет
кижилеринде бир дөмөй, эр-
тем-шинчилел ажилдарын
планын даалганын чед-
дикшиктерин күсөдиринче,
дараазында беш чылда ула-
мат үр-түнелдиг, чогаалды-
кы өзү-биле ажилдарына
быжыг үнденин белетке-
ричте чүткүп турар. Пля-
нын даалгаларын коллектив
колдуудаа күсөткен. Беш
чыл дургузунда дыл талазы-
биле: дыл эртемниин чыны-
ды ному, И. Ш. Хертектин
орус-тыва фразеологтук сло-
варын парлааттыган, Б. И. Та-
теричевтин монографиязын,
И. Т. Кызыл-оолдун келээ
ажыл-агыл терминеринин
словарын, тыва дылдын орфо-
графиян тигорифаада өртү-
түп турар, «Тывага орус

музейин тургузар талазы-би-
ле ажил база чоруттунуп ту-
рар.
Бистин институту Тыванын
идей-культура амырларынга
чутула черин ээлеп, инити
херекке бодунуң үлүн чыл
бүрдө көңүлдиг, эртемниң
улам нарын болгаш харым-
салгалдыг сорулгаларын инити-
пирлөөрине быжыг үнденин-
нерин тургузуп турарын бо
бүгү чүдүлдер бадыткап ту-
рар. Ыччааажок алаа оожу-
р болбас ужурулуг бис. Тыва
АССР-инин социал-культу-
ра хөгжүлдезин дүргедир-
гиче бүгү талааг инити
бээр тодарай сорулгалыг,
хынамчыл, үр-түнелдиг
ажылдар, В. И. Ленинниң
айтыканын бугаар эртемниң
болгаш практикаын сорула-
ларын, өң чутула кол айты-
рыларын инитилелдеринге
бүгү күжениширининини
монитор хүлээлелиг бис.
Институттун 40 чыл дургу-
зунда кылган ажилын
түнелдерин түндүрүшкөн,
ажылдааган бар чептерини
оон эртер эргесч чок: ка-
дрларын шилип алырга чы-
тырлар, планнашкынарга
чедир көрбөс чоруктар ховар
эес болуп келген, институ-
т амыг структурасы ажил-
дын түнелдерин бедиринге,
өң чутула кол айтырларын
инитилелдеринге илгирин
берип турар, амык чамдык
ажылдакчыларын эртем-
теоретиктиг билин кызым,
эртем-организастав ажил
алаа кошкан. Болашкынын
диалектиктиг методун ший-
дип алыры, шийчилелдерин
деңнел амыг үенин ме-
тодологтук негеделерин
деңнелдеп чедир билерин,
леңин теоретиктиг номна-
ды хымыш-биле өөрөш
алыры, шийчилел чүдүлдерин
көөрө, субъективизмде бол-
гон схематизмден ойлалары,
эртем чогаалдааган комму-
нисттик тургузушкуну
практиказы-биле сырый хол-
байтырар, патриархалдыг
феодал инитилелдин болгаш
ортон социализмде шилчээ-
үенин социал-экономиктиг ха-
рылааларын уткаын хам-
дыр көөрү, эртен үенин тө-
гү-этнографтыг болгаш кул-
тура талазы-биле хей бо-
лушкуннарга эртем өзү-
биле үнелешкенин бөөри ин-
ституттун ажилдааган бүтү-
үлден негетинин турар. «Эр-
тем ажилдакчылары...» СЭКП
ТК-нын, ССР-инин Министр-
лер Чөвүлөшинин болгаш
ВЦСПС-тин доктаагына
дүштүрү бүгү ажилдакчылар-
ын объекттин аттестация-
лыга үндештөө, институт-
тун таарымчалыг структур-
ын ажилдаа кылдыр ужу-
рут бис.

Ю. АРАНЧЫ,
Тыванын дыл, литература
болгаш төөгүнү эртем-
шинчилел институтунуң ди-
ректору, төөгү эртем-
ниин кандидаты.

АРТЫК ЧАРЫГДАЛДАР

Совет кижин бүрүтү тур-
туш мурнууда тургузугуна
улуг сорулгаларын күсөдир-
гиче бодунуң үлүн кирип,
ол дөрт демисежер, ажил-
даа ужураут. Чурттуг Азы-
чем программанын, Энерге-
тика программанын болгаш
эске-даа чутула сорулгаларын
күсөдиргиче камналга
айтыр. Чутула черин ээлеп
айтыр. Бүтүлгөс, азынча
чурттуг Төв төвөлдөни-
нин, дамчыдылгаларына
электрия энергиянын, олар
чүдүлү, сутуну камнаага
лең чарып турар болгай. Нини-
ин-биле камналга айтыр
бүтү чүдүлдерге хамаржыры
билдирит.

Бистин республиканын бай-
далдарына оодала-энергетика
куралдарынын айтырын
күсөдиргиче төүгөчү турар
ужураут. Ындыг түрбүж
кымыш үдөс электрия энер-
гиян болгаш олар чүдүлү
бисте дык кам чок чарыдаа
турар.

Бо чылдын сентябрь 5-те
үнгөн «Шында» өвүргөн
А. Семис-оолдун «Көлдөгө
куртаага бажымын камдыг
болурула» деп илгир чыла-
зында бижкен чүдүлдерин
деңнел турар мен. Ында бижкен
түнелдир бугаар база кыл-
ганын айы-биле куртаага
бажымын ылаа баш чептер
чүлө өвүргө эске-даа
райондарда барын база көр-
ген мен.

Самагалдаага урулгарын
чуртап турган бажымын бир

күзүн септеп, чылылган тура
кайтаан мен. Оон бээр он чыл
чыгам үе эртек. Ол чорук ол
отчаан катаптан турар. Чүл
дөртөгө брус ханалыг ийн аал
ишти чурттаар бажынарын
иштар аразын демир шаан-
чактар-биле тудуштуруп, на-
кыла чылылган болур.
Бир-ийн чыл болгонда бажы-
мын брус кыштары курган,
кыштын кыргы, бургасы,
кыштын ханалыг элтишти
чымыр базар ужураут. А де-
мир чөөн шаанчактаа
кааа салдыр, хере тег алы-
н турар. Ханалын иштарын
арамыче салаадаар хос кады
турар черлер артып калар.
Бир эес ханалык иштинде
куртаг шукатурка хакнаа
болур болза, шаада арагтар
елеринин самаларын «енел
аыттыг кижин көстүп турар
чөткөн» дилин турганын шы-
каш, бажынын сонга чок че-
ринден машиналыг кижин кө-
стүп турар деп чутаалаа болгу
дес.

Ышт бажыларын ышт
шаанчактар-биле тудуштур-
га, курган чымырларга, шаан-
чактары база кады курган,
чымыр турар болгон, деңге
балар, хос черлер артып,
демир шаанчактар салбас
боор-дур. Устулук чутаалаа
нын бажынын септеп тур, үш
шоолай ажил алыа, кийр сис-
кыл, чылылган мен. Ычга
харын даштылган чута ма-
за-биле шыппаан турган чүе.
Амыг чаа туткан бажынарын
болза, иштинде куртаг шук-
атуркаын, даштылган чута

манзаны дораан хил каапа-
ры таварышкылар. Ындыг
бажынар бир-ийн чыл бол-
гонда шаарарын, кым-даа
чылылган албас, иштин, даш-
тын улустун чутаааа дында
турар болур.

Моон ужурунда чуртаагы-
лар кымыш ажил сооктуу
хүд-дүнерин, айларын эртти
хей отту салдыр, электрия
энергиянын чарыдаар (элек-
трик пещалар, плиталар
ажылдаа), чымштыг, күр-
неге-даа, боттарында-даа хей
чарыдаады кылды турар.

Хей киловатт-шак электрия
энергиянын бугуруп ажилдаа-
рынга күрүнеске чеже чары-
даа үнөмдү? Оон өрөк-үнөс
бистин чуртуушта дык чин,
хөдөөниңге кирген ажил-
хөдөөниңге чарыдааган дуга-
ааа барын болур. Олар
чүдүлдеринин өртүз бажы-
чын. Ону белеткеп, тыва алы-
рына база хей күштү үндү-
рүп турар. Көдээ суурларга
хамарыштыр алырга, кам-
налга талазы-биле мындыг
чепсеп чүдүлдер бэр боор-дур.

Хоорайларын чамдык хей
каат чуртаага бажынарын
сонга-халгаларынын шы-
нары база дык багай. Ын-
да бажынарын чылылган
кымыш чепсеп болурунаа хей
энергия чарыдааттар. Кы-
зылдан болгаш эске-даа чур-
таагылыг черлерин агары-
ны арынга ол хоралыг.

О. ТОВУУ.

ОКТАТТЫНГАН ЭТ-СЕП, ХЕРЕКСЕЛ

Кызыл-Шушенское аразы-
ны электрия шугуунаа туду-
улаа шугуулаа, Саяа дага-
рынын дык мрал чорой бар-
ган болгай. Ыччааажок ол
электрия шугуунаа тудуу тур-
гав кижилерин харымсалга
чок, күрүнесин эт-хөдөөниңге
кам чок деп чүвезин кижин
кайлар. Ол туугаа хынал-
да-контрель чогунаа мындыг
боор. Киминиң деп шаан-
дыг өрүк-биле. Бегре таварты
бэр чорутура, оорд ала
черде калган чыгыр аразы-
га шөөр чоон шымырдык
демирлер элдерик. Ол-ла улуг

күженишкенин ток эрттер
чоон шымырдыкты дугу-
дүр-биле заводтан чоуткан
мыл дугуу-биле октагыла-
кан чыктылар.

Бир эес мындыг кам-хай-
ра чок, мындыг төтөгөлчөк
болур чүе болза, күрүнесин
эт-хөдөөниңден чү артар
боор. Мен ол электрия шугу-
муну тудуунаа бичин кезин

ЧУРКАТА: институттун бөлүк эртем ажилдакчылары. О. ОХЕМЧИКТИН ФОТОЛАРЫ.

Яков Шаммакович Хертек 1935 чылдын октябрыда Өвүр
районга төртүтүгөн. Кызылдың педагогика институтун
1961 чылда чедикширин дооскаш, Тес-Хем районга бир
чыл башкылган, 1962 чылдын июньдан эгелеш амыг үе-
гедир Тыванын дыл, литература болгаш төөгүнү эртем-ши-
нчилел институтуна ажилдаа турар. Бо үенин дургузунда
биче эртем ажилдакчызында сектор эргелекчилик чедир
ол депшин, филология эртемниинин кандидаты атты чедип
алган. Я. Ш. Хертек «Амыг тыва дылдын фразеологизм-
деп номуна, тыва-орус болгаш орус-тыва фразеологизм
словарынын, тыва-орус (1968 ч.) болгаш орус-тыва (1980 ч.)
словарларын, ол шыкшан инитилел-политиктиг терминер
словарын калып чоттадышкан автору. Тыва диалекти-
ненин чыныгы талазы-биле хей ажилды ол кылган. Оон пар-
лааттыган эртем чүдүлдеринин хей нуруузу алаа турса-
катынган. Оон удурутканы дыл болгаш үжүк-бижик сектору
тыва дылдын таймалыгы баштайгы словарин тургузар
ажылды кылды турар.

Я. Ш. Хертектин эртем ажил-чорудулаагынын онзагай
чүдүл болза, амырлар-биле оон сырый холбайлыг болур.
Республиканын, хоорайын, институттун хей-инити ажилы-
га ол илгирчилер киржип турар.
Эртем-шинчилел институтунуң сектор эргелекчизин, фило-
логия эртемниинин кандидатын Яков Шаммакович Хертек
бо хүндөс беге харлап турар.
ЧУРКАТА: Я. Ш. Хертектин дыл секторунун амык эр-
тем ажилдакчысы В. Чүдүлү-биле кадды турары.

ЧУРКАТА: институттун бөлүк эртем ажилдакчылары. О. ОХЕМЧИКТИН ФОТОЛАРЫ.

Тыванын дыл, литература
болгаш төөгүнү эртем-ши-
нчилел институтунуң тургу-
зугунаа бээр дөртөн чыл
болган юбилейин тавар

Театрның 50-ги сезону ✓

КӨЖЕГЕНИ АЖЫДЫП ТУРА

Республиканың хөгжүм-шин театры. Ол Совет Тыванын профессионал артисттер коллектив болуп турар, театрдың чык чамалары 1936 чыкка эгезден. Азыркы театрда театрдың анык автономиялуу республиканын чорголарын болуп турарларнын аттарынын ар-биле дорт холбошкан маанывын улустун чогаалчылар С. Тока, С. Сарыг-оол, С. Пюрбо, драматургтар К. Көк-оол, О. Саган-оол, С. Кудажы, ССРЭ-нин улустун артисттери — композитор И. Чыргал-оол, күрүч чиринин артизи В. Оскал-оол, СФСР-нин улустун артисттери А. Мажик болгаш Кара-жыгузунтар, Х. Контар, РСФСР-нин адырларын артисттери К. Көк-оол, О. Нымагалы, С. Севельба, Н. Ывай-оол, Б. Бали-Саган, Е. Кендел-оол, С. Оюну, Л. Солун-оол, ыла АССР-нин улустун артисттери А. Таваккал, композитор Р. Кенделбиль, чорукчулар С. Лазыи, Н. Рушев болгаш өскөдөр-даа азын хамаарылар.

Тыванын хөгжүм-шин театрынын төөгүз болгаш турус артистерин чогаалчылар дугайында маана чыгаларвалы. Ол талазы-биле чыгачилар, номнар, чүүлдер инжигенген.

Тыва театрынын база бир талазы чүүлү — ыла чүткө чыгачы тыва чамаларынын кыдыр кыдыр буюуларын чыгачы дилээжиги-биле чыгачилар турары. Театрнын чогаалчы составы ол талы-биле профессионал мергенчилер болуп турар. Азыркын дыка хөгү — Ленинградтын күрүчте театр

музыка болгаш кинематографисттер институтуна доозукчуларга. Аныял сагалар—Москвада Б. Шуккин аттыг театр училищенин база Кызылдангы уран чүүл училищенин студиянын доозукчулары. Театрнык чогаалчылык коллективниге Гнесины аттыг театр училищенин доозукчулары база негемчик клар. Олар музыкалык комедиянын баштайгы артисттери болулар. Музыка талаш-биле эки бетлекеткинин аныак артисттери ойнап эгелей бээрге, театрнын репертуарын музыка-хорескография талаш экижипер пузгавик. Тыва көрүкчү — музыкага хаявчыкшылыгы музукчулар Г. Ситнишлерини Тийислениги турсада турсада композициязын көрүкчүлөр сугурнал-биле хулап алган болгай.

Сөөгү чыдарда театрынк репертуары элзи экижип хай талашы болу берген. Ч. Айматовтуң «Учунд дурту чучыл», «Менин шөлү», А. Абдуллинниң «Хай-биле кады хораз», В. Распутинниң «Сөөгү хууса» дээш эске-даз шиилерни көрүкчүлөр эки бил-лр. О. Перекланиниң «Хайныкшынын шугум» деп шии-ин (тургускан режиссеру — кол режиссер С. Петренко) — Бүл-россия фестивалыга талашылыл шалаткан.

Бичилең база ууваруу-дан, В. Катаевниң «Полтун догу», Е. Пермяктың «Мөңгү догу», С. Михалковтуң «Уш хаавал» дээш эске-даз шии-лерни биллр бис.

«Чалым-Хаз» чечен чогаал каттыгышкынны тургустуну-данга чыл азы берген. Ошү чогаалчы К. Кудажы удурту-

турар. Каттыжымшыкынын
аржакчилеринин шийлерин
театрга тургусуздаш. Олар
нын арзында В. Сереконд
дук «Оруктар», оруктар
«Сөөксөйрөчөкөтөлүк турда»,
К. Сапик-Оондук «Ыг-
лаар-Тургу», Е. Танованын
«Ийбикти согун», Ч. Ондар-
нын «730 дүниер болгаш хун-
дук» деп шийери бар. Юби-
лейит чаа сезонда Ч. Ондар-
ниц «Бодарла» деп шийи-би-
ле көрүктүлөр таныктар.

Театрнын гастроль оруктар-
ны сыягы чылдарда дагым-
чан. Москва, Фрунзе хоорай-
ларга, Кыргыз ССР-ни
сык-Кул, Нарин областга,
а 60 чайын аксак Алтага,
оюн көргүзүп турат. Ма-
дөмөнийн Бетектинин үзүндө
нын концерт бригады рес-
публиканын чамдык райониз-
мизга ойнап чыгат.

Театр уран чүүдүнө ачы-
хайлазды дөмө чүтө эрктен
чылын биштиң театрнын сөс
артизине алдырар аттарын
тыныскап. Апаа өөрүп турар
бис.

Театрнын ат-сугарылг хоо-
лун артистери аныктарын
дагдымчыктары болганга
Артисттерин медресилин бе-
диринге бисте салгыч сал-
дыган. Специалисттерин чалап
экелет турар. Чогаздыкчы
конкурстарын эрттиргет.

Театр тос айларын бүдү-

ругде паянни буту көргүзүп
турган тазалыкка күрөштөн
Убагыр ай болуп мурнактын
чогаалыгыча-ча болуктең
ажылтынырда-даа бар. Оларга
чогаалыкчы составтан Х. Ко
рун, Е. Кендешбаш, Л. Со
дунов, Б. Бадм-Сагаза
А. Саячак, В. Наксыл, А.
Монгуш, Г. Доржу, Г. Мун
дук, А. Куулар, техниктин
ажылдыкчыларын Ю. Моро
зов (театртин энергетиги),
Т. Сат (костюм цегинин эрге
лекчисин), Л. Попова (реквиз
ит цегинде), О. Монгалба
(сцена маалынан), оз шыкын
П. Раздобрезова, Л. Берестова
оларын мактап-биле алап
турар бис.

Юбилейинг 50-ги сезонда
бистик театрыныстын сцена
зынга дараазында чаа ший
лерин көөр силер. А. Гел
анын «Зинула», С. Тока
нын «Араттык сөзү», Б. Брех
тинин «Сеузалда буяныг
кыж», М. Шолоховтун «Ка
лайлар, уммын», Ч. Мухина
биле Г. Пастернактун «Ар
жаан», В. Беловтун «Ар
стугал», Ч. Камдеронич «Ка
лабас дама», В. Тендрович
тун «Язга, Г. Килингинин
«Маусун» дэши оон-даа өскө
чогаалдыр тургузар бис.

Театр коллективинин мур
ундаа шийтирилээр чугула
айтыргылар баш хай, Биске

авапорак онза чугула болуп турар. Кышкы уеде тран спорттук чамдызын ажы дээр алаанга тургузар. Ужур га таяларыг турар бис. Хоо ройла театр кастасы баш каралдар туймалар чоку Театрнын фототизмказы бол ку. Буфеттин чом асорор менчик багай. Бом зыйтыг дарын хоорай Советинин куус омонунга керуп турга-лаз, бу рунгар бзым кылдинмазан. Бом зыйтыглары чогуур ал бан черлери оварын керуп чугула.

Театрнын коллектив партиянын XXVII съездинин тедепиг уткуур дээш чогаа дмкчы турга-сорукутук ажыл даарын юбилейлик бежегин сезондо кол сорула кылдыр сайап турар. Театрнын юби лей дартседе чутге чогаа дмкчы ажылдакчыларын ба кымалды бутурулган чыгала оон хай сайыг керукчулери ниң база байрлады. Театр нын шийлеринге доктаамал куэн, артистерин ойнап ту курун соугуразыныне силер ни чалап тур бис.

Х. ШИРИНИН-ООЛ,
республиканын хогжум нын театрынын дирек тору.

ЧУРУКТАРДА: «Хайыраан боттан» кыргустур.

О. ОХЕМЧИНИНГ фотола ры.

[illegible]

инстит. Ада-чуртунга кызы-дамчыдып берген. Төрзөм

О О В У Н О В М Е Н

Θ Θ Ρ Υ Π Ο Ρ Μ Ε Η

Төбөтүмдүк жөжүгү-шын эстелиги 50-гү сезону 60 жылда кыттылар дугадында чарыла-ла танышпаш, база катал-ла суралып «Хайыран бот-» көөрдүр деп дээш, дык-дүм.

Ийе, харып. Артистер бот-рынын көрүкчүлөргө ба-лазгалдыр шыныерин тыва-лап, кыстык чүгө-даа туру-лаш ханы ыкшыктыны д-дүндө чагуулап туруп шы-ныелер эзелеринде утка-ла бар-дыр ээсеп деп дораз-на шы-ныде болуп кагдым. Чүр-дүргө, ошу чогаалдын бижээ-н аргатыр шып чогаалчызы-ла алгаш ынак артизмиш Вик-тор Шкожапанов Көк-оолдун дүртүгүнө 80 чыл оюнга-ла арнып туурсакала хевирин-дүмдүк ур шынын хай-хей кө-рүкчүлөргө бараалаштыр ол-дун деп дораз.

Ийе, харып. Азыркы назыпымиз-де Шкожапан бот- деп шыныде хай катал көөрүндө

Шыңлаа, шийде болуп турар
болуштарыным дугайында
ачы-бүрү сөзүңдээ, кула-
ранчың-аа тегин чагатылары
дыңдаан мен.

Шыңлаа-а, Кара биле Се-
дития арыг! миакшылы са-
тың-сеткелден алган калдыр
кижиңе артып каар-дыр дээр-
иңге бузуп чор мен.

Эң баштай шийин көргөш,
анда мындай кожамым ыры
доран-на доктадып алган мен.

Тогоралыңың калдыр арты
Долу чокка чыдар эвес,
Доозу кара уурталды
Домак чокка чургар эвес...
Көрүңү кижн болгамында,
Истири астиристерине чаа
сезонда уугу-дуг чедишкенин
күзөйсүзүн, эң ылаң-
гачаа мык шийим дээс катан
каар-дыр мен баш, улам-на
төрүп чор мен.

Б. ОНДАР.

Өзүр район.

УТТУНДУРБАС

1940 чында Кызмыдын театр училищесине Иван Яковлевич Исполнин башкарып чейин келген. Тыштан театр-укук баштайгы артисттер-етекчи ханымшикийн биле сактып чорурлап. И. Я. Исполнин тыза театрыин болган оюнун културтуг өзүдөинен болукун үчүн кирип, бадалбас иети арттырып берген. Училищени өөренип турган сүрүзү бурзузун аамы-чаным хандыр билип, оюн уран талаттыны, салым-заманым сайырадып, оларын кей-ай кирип билгир-биле ал эскелерен маталып турган. Ох уран чуулге бүртүн берген беринген, эпиг-эвилен чорубиле болган негеделе берген берген чейин уде Тимашкин хандукум театрыин бол өзөн тургуска айттырып бижып, найыралдык чыжылгар коллективин тургузуп шыдап. И. Я. Исполнин ох бүдүтүп аамы-чан өөреникчилериге бугу назымын кштинде үлөгер бооп туркан.

Уенин берге байдалыга чорубулган Иван Яковлевичтин дууркан бөдү «Бүгү чүвени фронтуга! Бүгү чүвени Тингелере!» деп лоозун кыгызгын биле ачылган турган. Башкылар Р. Г. Ми

полювич, Л. И. Ираyleвич,
А. В. Шатин, С. И. Булатов,
Е. И. Чиряна олар-биле-кады
ла театр уюуащизиниң сур-
тууларды-биле шиилерин,
көргүзгүтерин белеттээ-
ниң биле барыащын турган.
Н. Леонидов "Орус киж-
иниң", Халлаахтар "Ал-
чакың", "Дөңгүр-оол" дээм
мичан шиилерин көртүкчү
Бедик ууелд-биле хулол ап
турган. Шиилерде аягыда
болуп программалык концер-
терин уюдуруп турганар.
"Ыдыктың дайын", "Тул-
уушукчуң", "Дарлааштын
дайн-иңен бис дээм" мичан
шиирлар мичан сенаан
на-ларара чагылаащын тур-
ган. Боттарыниң белеттээ-
ниңи, концерттериниң ачка-
шын олар тайбың фондузун
сыйлаащын турган. Башкы-
чы өөреникчилер болуп
А. Б. Шатин, артистерден уран
уулулар, алым-чакыащын
ащареп, коңиң түндүктели
ащареп алган болгаш оларны
көртүкчүлөр четпейлиги ма-
наар апарган. Ындыларга
Кара-Ким, Максим Муназир,
Николай Әлей-оол, Мак-
сим Дакий, Владимир Мок-
албаби, Любовь Севялба,
Күргүлте Коңгар, Алексей
Имгял-оол, Алексей Дуғар-
оол, Константин Маадыр-оол,
Александр Лаптаң олар ха-

жарылып турган. Оңдору бээр чыдар артык. Гыза чер чаартыган. Оңиле тергелетип Тыванын хагжум-шин театры бээр күш кирип, өскөн. Байтагы артисттерин салтакчылар бааа көүдөөн.

Тыванын хагжум-шин театрынын 50 дугаар сезонуун 3. Көк-оолдун «Хайыраан боо» деп шпизин-биле ажыдап турат.

«Хайыраан боо»... 1944 жылда Иаан Кытанын Ис-полетиниң тургусканын-биле оңд эң байтагы көргүзүп чактап ор мен. Ол уузг чединиң ишинки болган болгаш уг-гуадурбас болуушкун боо-луушкан. Театрын 50 дугаар сезонуң ажыдап турар «Ха-йыраан боо» театрына артисттерин шупту дег сал-лынын төлөөлекчилери кирип турар. Бычантаг оңд көргүзүп эң байтагы көргүзүп дег уузг чединиң ишинки болур дээринге идел-лел бар. А театрын амгы оошочу артистери — И. Я. Исполетиниң өөреникчилери аңызымын-биле өөриндеги аңышкы боол артыкка бааа чактап бадыйткан. Оң өөр-еникчилери ам Тыва театры ортотаралы апарганы өөрү-үгү.

М. РАМАЗАНОВА.

Тыва АССР-ниң алдарыг артизи.

ЧАГЫ

СЭКП Хакас обкомунун болгаш улус депутаттарынын Блесте Советинин органы Ленин чолы- солуи хакаслык кырында унут турар болгаш Хакасиянын амыдылында чаа чүүдлерин база оок экономиктиги, социал-культура хөгжүдөөзинин айырымгылрын союулар турар чомукчуларга баралгапды турар.

«Ленин чолынын» тематикасы янзы-бур. Оон артына-мынга хый чери партия болгаш совет тургузат айтырылгарына, профия-дырына, комсомолдун болгаш областк эске-даа хый-тиги организациаларынын жылкыга тураскаалды унутур турар. СЭКП-нин XXVI съездинин болгаш СЭКП И-нын оон соода болгудуан леумуларынын шийтпирале амыдыралга болганды-лыи турмынга, партиянын XVII съездининге белселек-тураскааткан корреспон-денталарын уругчул парлап Солур.

Солуунун арынырынга на-ционал культуранын болгаш бир чүүдүл, бот-тыынгыр-рак чүүдүл, улустун уран-тогадылызынын хөгжүдө-

ДЫ П А Л

нийи айтыргылары калбаа-
ды чырылды турар. Күш-
дустарыны болган спорттук
жугудеиний айтыргылары
алуу база кичонге ае,
ажиз курор. Дерт чыл дур-
зунда красносурьларыны
Сибиринь бедик культура-
ны крейи болдураал» деп
елекчи саналына улук ки-
сегиний сазип келген.

Солунда интернационал-
жог кижиндигинин, СССР
дустарыны акы-дуумалыш-
на байралыны айтыр-
гала, ооң иштине чаржып
жог кижинин — Тыва
ССР-ин, Дат-Агтай авто-
номгуб областы экономикти,
культуру харылзаварына
туур черин тускайлап турар.

Тыва автономгуб республи-
биле Хаксиянны аразын-
ны акы-дуумалышы дуу-
малы болган байрала-
ны эгелени Тыва Арат Рес-
публиканы чазанын чала-
-биле Тывага Хаксиядан
иштайгы тускай эртемингир
кээп турганы 20—30
ылдарга хамааржы. Бугуна
а республикада кожоюу Ха-
с автономгуб областан кел-
еж кижилер чурттап бол-
ш ажалдап турарлар.

«Ленин чолы» солунуну

Ы Н Д А Р

дакциясы аягы үчкө республикада чурттап турар хас националдык кижилеринин эстисин солжунуусту чагымдыктыр смелет тур. Ол сонунд Хаксияда бооп турар чүдүдери доктаамал бип ап болур силер.

1983 чылдан эгелзет Р-О-нун харылаа министрлик дужаалы-биле националлар кырында үнү турар туундунун бистип чурттуу илды-даа черлеринден чадып ап болурун чөпшөсү. Ычангаж «Ленин чолу» солуну бегүү Москвада, Казакстанда-даа, Казакстанда-даа чурттап турар кастар номчуу турар.

Солунуң чагымдыгазын илды-даа кымгаарлаагынын чокка солуну иңтерекчилери, чагымга үнелген акыр иктүрүлдү. «Союзчелы» агентстволарында болгон салбырларында, почтада болган харылаа салбырларында хүзүл ап турар.

Чагымдарын чылда ерттө 4 рубль 08 копейк, алдында — 2 рубль 04 копейк. Күнүнүң индексин — 5226Л.

«ЛЕНИН ЧОЛЫ» солунуң коллегиясы.

ЧАГЫДЫП АЛЫНАР

ОМЧУКЧУЛАРНЫҢ КИЧЭЭНГЕЙИНГЕ

1986 чылдын январь-март айында эгелен «Грезность и фантазия» деп нийтирилген журналды чыгарып, улутчул эгелээр. Алда 12 катан үнер, алда чагыдар өртэ 4 рубль 80 көпсөк, алдыда 2 рубль 40 көпсөк. Ассалыг библиотекка-га бюджет акша-хөгизинин күсүл-биле чыгарып чөшпээрэн.

Чагыдылганы «Союзпечать» агентстволор болгаш салбырлар, ажылдаар болгаш реңир черлеринин ий-биле парлаганын ий-ини иттередикири, харылаа салбыры хүлээп алыр.

«Союзпечать» агент-вузу.

ОКТАБРЬ 4-ТЕ
БИРГИ ПРОГРАММА
МОСКВАДАН
8.00 — «Yes. 8.40 — Эрте-
гимнастика. 8.55 — Шы-
раа талазы-беле делегей
мкынады. Информастыг
дурдуге. 9.10 — «Прикло-
ны Мюхауцена». Мульти-
пльм. 9.50 — «Жына дараа
пиль». Док. телефильм. 10.10
Чаш чаран үзүнгөн.
50 — Москва областыг Кап-
штур хоррайын. М. И.
Лянгин аттыг Культура ор-
дукук үрер хажыгу орке-
сти ойнаар. 11.05—11.10 —
дэолер. 14.15 — Мезэолер.
35 — «Сезен чылдын ком-
мунисери». Док. телефильм-
ор: «За плугом». «Хирург,
бейик, ректор...». 15.30 —
ус чугат. 16.00 — «Тоолда
лап барган». «Регенту-
ры. Уран-чечен телефильм.

30 — Воейбол талым-би-
Европада чемпионна.
жикилер. Тенчу бичылма-
малатарынын маргалаа-
Голландиядан ламчылаа-
18.00 — Вистич салымс.
30 — «Бир эзе калдык бо-
казымна». 2-ги ламчылаа-
18.45 — Бугуи делегейи.
00 — Шымара талым-би-
делегей чемпионнади. Ин-
формасты ундургуле. 19.15
«Бр-85». Еревандан лам-
дамала. 21.00 — «Ye».
30 — А. С. Грибо-
— «Угаи човулаа».
15 — И. Стравинский —
лаи-херети кул. Валет
итамы. 22.45—23.00 — Би-
и делегейи.

НИИНИ ПРОГРАММА
МОСКВАДАН
8.00 — Эртеги гимнастика.
15 — «Академик С. Л. Собо-
ва, Сибирские страны».
00, телефоны. 8.35; 9.40 —
Бегу 4 класе. «Крепостной
тэаде. 9.00 — «Алжирские
рисовки». Эртем-ипестерли-
кы. 9.10; 12.55 — Англи-
дан. 10.05 — ПТУ сургуу-
лаа. Нияти биология.
Ириг клетканын ханызмича.

слекта иштинде солчулга).
1935. 11.40 — Кырылатуу
испария. 5 класс. 11.00—
ЕВГ. Деген. 11.30 — «Брига-
да» (используя) фильм. Эр-
меп-нептерлер фильм. 12.05
Ботаника. 5 класс. Угуш
кезгасы. 12.25 — Совет ку-
лга уран чууу. «Бистип
ш-жыктыгы» ат алдарын
эрээ. 13.25 — «После уро-
ка». Тележурнал. 14.10—
тегте неугомонный Аларей
иссылкыч. Эртем-нептерлер
фильм. 14.30 — Теугу-
н аршынары. Дайынш
ыгуу даштамакчынынары.
15.10—15.15 — Меэлээр. 18.00
Меэлээр.

КЫЗЫЛДАН
18.20 — «Сеза» профессиона
лар. Башкылар хунунге
присажатта музикалык про-
грамм. 19.10 — Мушкетеры.
19.15 — Азия тургу. Октябрь
— СССР Конституциянынары
уруу. Башкылар хунунге.
Меэлээр. 19.45 — Телеме-
кер. 19.55 — Чаралдар.

МОСКВАДЫН
20.00 — «Тамчыктыг уду-
ру, чаштар!» 20.20 — Бас-
тбол талазы-биле Европа

сионианрыным кубугу.
«Лопатис» (Вратислава) —
«Жалгырис» (Каунас). ЧССР —
дамчытала. 21.30—«Каж-
ий» день доктора Калинин-
ской. Урач-чен филм.
00—01.00 — Хоккей тала-
белди ЧССР-нин чемпионна-
и. «Динамо» (Москва) —
«Спартак».

«ШЫННЫ»
А Л Ы
Чагымдытаны 1985 чылдын ноя-
тур.
Чагымдытаны «Союзспечать» ч
болгаш парламентин хей-никти
ларини ажилда, еоренин базэ
айы-биле чорудуу турар.
Чагымданы чылда эртэ 7 руб
Солун неделяда катан уисер.
«Шин» солунну чагымды алы

Редактор
Кино
ОКТАБРЕ 4-ТЕ
«НАЙРАЛ»: «На площа-
Гарibaldi» 9.30, «Искрен-
Ваш» 11.20, 13.10, 15.00,
50, 18.40, 20.30 шактарда.
«ПИОНЕР»: Киносборник
00, «Принц и няшкы»
00, 13.00, 15.00, «Сон в ру-

ЧАГЫДЫН
Д А Р
1-ге чедир чорудуп бо-
лери, харилзаа салбырлары
аралыкчылары чагылыкчи-
рттап турар черлеринин
40 кеп.
иче далажынар!
С. ШАРАВИН.

или чомолан: 17.00, 18.50,
40 шактарда.
КАА-ХЕМ: «Сквозь
нь» 11.00, «Искрение
нь» 14.00, «Двойной обгор»
20.00, 18.00, 20.00 шактарда.
ВОСТОК: «Счастые по-
чтучо» 15.00, 18.00, 20.00
шактарда.
ЕНИСЕЙ: к/6: «Опасно
жизни» 18.00, 20.00 шак-
та.

**КОНЦЕРТЧЕ
АЛАЛГА**

Эстрада артисттеринин бүгү-
нүс конкурсуна диплом
туура Виктор Синайский
музыка-сатирикти бол-
гон элзентиг «Алгалар
таш пародиялар» деп кон-
церти.

Эл чалган октябрь 6—7
мериде көжүмү-шин теа-
тра болур. Концертке Юрий
Завозский, Игорь Васильев,
Александр Бельский,
Николай Язарева, Сергей
Яковлев составты көжүм
кескелерин ансамбли
жип, үзөр.

концерттер 17 болгаш 19
минуттаа эгдээр.

элзеттери көжүмү-шин
рынын кассаында сатып
ар.

өрүкчүлери концертке
ниге чалат түр.

**«ШЫННЫ» ЧАГЫДЫН
А Л Ы Ї А Р**

Чыгыштыгы 1935 чылдың ноябрь 1-ге чедир чорудуп бо-
тур.
Чыгыштыгы «Союзпечать» черлери, харылаша салбырлар
болгаш парлаганын хой-ният тардыкчылары чыгышчы-
ларың ажиллап, бөренин база чурттап турар черлерини
айы-биле чорудуп турар.
Чыгыштыгы чыдаа өртөз 7 руб. 80 коп.
Солуш неделада 6 катан үнөр.
«Шин» солутуку чыгыш алырынче далажынар!

Кино

ОКТЯБРЬ 4-ТЬ
«НАЙЫРАЛ»: «На площа-
 Гарibaldi» 9.30, «Искрен-
 Ваш» 11.20, 13.10, 15.00,
 50, 18.40, 20.30 шақтарда.
«ПИОНЕР»: Кинесборник
 0. «Принц и нищий»
 00, 13.00, 15.00, «Сон в ру-

«Сквозь
«Искренне
«Двойной обгон»
«Восток»: «Счастье по
«Опасно
жизни» 18,00, 20,00 ша-
к-да.

КОНЦЕРТЧЕ
ЧАЛАЛГА

Эстрада артисттеринин бүгүнкүсү коникурунун дипломанты Виктор Сайинский кийинки музыка-сатирик болгон ийи негизин «Аялгалар болгаш пародиялар» деп көнөттөрттө.

Бүгүнкүсү октябрь 6—7 күннөрүндө хөгжүм-шин театрында болур. Концертте Юрий Беровский, Игорь Васильевский, Александр Беденский, Владислав Лазарев, Сергей Яценкович составтын хөгжүм-шин режиссердериин ансамбли ирдиш, дуулар.

Концерттер 17 болгаш 19 0 минуттаа эгелдөр.

Билеттерини хөгжүм-шин театрыны кассасында сатыш куур.

Көрүктүзериин концертте ээринче чапал тур.